

Samma Utskotts Utlåtande N:o 104, i anledning af väckt motion angående anbringande af förändrad uppvärmnings- och ventilationsapparat för Första Kammaren; och

Samma Utskotts Memorial N:o 106, angående den under innevarande riksdag verkställda statsreglering och den för bestridande af Riksgäldskontorets utgifter erforderliga bevilning;

Riksdagens Kanslideputerades Memorial N:o 4, angående beredande af tillfälle för allmänheten att prenumerationsvis å postkontoren erhålla Riksdagens protokoll med dertill hörande bihang.

På hemställan af Herr Talmannen beslöt Kammaren, att såväl de nu till bordläggning anmälda, som jemväl öfriga blott en gång förut bordlagda ärenden skulle för vidare handläggning å nästa föredragningslista erhålla plats framför de mål, som redan tvänne gånger bordlagts.

§ 19.

Justerades protokollsutdrag öfver de af Kammaren denna dag fattade beslut.

§ 20.

Herr *Beronius* hade med ingifvet läkarebetyg låtit styrka, att han för närvarande af sjukdom vore hindrad att lemna sina rum och följaktligen urständssatt att deltaga i Riksdagens förhandlingar.

Sammanträdet afslutades kl. $\frac{1}{2}$ 11 e. m.

In fidem
H. Husberg.

Måndagen den 11 Maj.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Kammarens protokoll för den 4 uti innevarande månad upplästes och godkändes.

§ 2.

Sedan Riksdagens båda Kamrar godkänt de fem voteringspropositioner, dem Stats-Utskottet, med anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut, före-

slagit i dess Memorial N:o 105; samt vidare denna dag blifvit bestämd för anställande af gemensamma omröstningar öfver Kamrarnes ifrågasvarande beslut; så företogos nu, jemlikt 65 § Riksdagsordningen, på sätt och med den utgång, här nedan närmare förmäles, dessa omröstningar, i enlighet med de godkända voteringspropositionerna, nemligen:

Första voteringen:

Den, som vill, att Riksdagen i afseende å jernvägstrafikstaten godkänner följande bestämmelse: "Fasta arfvoden utgå för år 1869 med nedanstående belopp för följande embets- och tjänstemän, nemligen:

Vid Styrelsen till:

a) Generaldirektören	R:dr 9,000:
b) Byråchefen	" 5,000:
c) Öfverdirektören vid ban- och maskinafdelningarne	5,000:
särskildt arfvode för öfvervakandet af afdelningarne å	
linien	1,000:
d) Öfverdirektören för trafikafdelningen	5,000:
särskildt arfvode för öfvervakandet af afdelningen å linien	1,000:
e) Sekreteraren	" 6,000:
f) Registratören och aktuarien	" 4,000:
g) En notarie	" 3,500:
h) D:o d:o	" 2,500:
i) Ombudsmannen	" 2,500:
k) Kamereraren	" 3,000:
l) Revisorn	" 4,000:
m) Hufvudkassören	" 3,000:
n) Uppbörds-kassören	" 3,000:
o) Föreståndaren för statistiska kontoret	" 3,500:
	" 4,000:
Nuvarande innehafvaren af denna befattning bibehålles under sin	
tjänstetid vid det arfvode, han hittills innehaft, af 200 riksdaler	derutöfver.
p) Arkitekten	R:dr 1,500:
q) Öfverkontrollören	" 4,000:
r) Kontrollerande maskiningeniören, hvilken tjänst indrages	
vid nuvarande innehafvarens afgang	" 4,200:

Vid trafikdistrikten till:

s) Intendenten för 1:sta distriktet	" 5,000:
t) d:o för 2:dra d:o	" 5,000:
u) d:o för 3:dje d:o	" 5,000:

De tre sistnämnda arfvodena utgå, intilldess angående intendentsbefattningarne kan varda annorlunda förordnadt";

röstas ja;

Den det ej vill,

röstas nej;

Vinner nej, har det framställda förslaget om bestämmande af fasta arfvoden till förenämnde tjänstemän blifvit af Riksdagen afslaget.

Sedan voteringsseclarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingätt, att voteringsseclarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu seclarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 24 ja och 113 nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 39 ja och 55 nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster, eller 24 ja och 113 nej, sammanräkningen visar 63 ja och 168 nej; varande alltså beslut i denna fråga af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Andra voteringen:

Den, som vill, att Riksdagen godkänner följande bestämmelse: "De i klassregleringen upptagna arfvoden utgå i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag, men med de förändringar, som blifva en följd af bestämmelserna i nästföregående moment. Antalet tjänstemän, som aflönas med arfvoden efter löneklass, bestämmas för hvarje år i stat, som af Kongl. Maj:t fastställas. De göromål, som nu bestridas af kammar- och kontorsskrifvare och med dem jemförlige tjänstemän, böra i så vidsträckt omfattning, som lämpligen ske kan, utföras mot särskild, efter arbetets beskaffenhet bestämd ersättning, utan anställande af särskilde tjänstemän";

röstar ja;

Den det ej vill,

röstar nej;

Vinner nej, har förevarande bestämmelse erhållit följande lydelse: "Antalet tjänstemän, som aflönas med arfvoden efter löneklass, bestämmas för hvarje år i stat, som af Kongl. Maj:t fastställas. De göromål, som nu bestridas af kammar- och kontorsskrifvare och med dem jemförlige tjänstemän, böra i så vidsträckt omfattning, som lämpligen ske kan, utföras mot särskild, efter arbetets beskaffenhet bestämd ersättning, utan anställande af särskilde tjänstemän."

Sedan voteringsseclarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingätt, att voteringsseclarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu seclarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 15 ja och 115 nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 27 ja och 63 nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster, eller 15 ja och 115 nej, sammanräkningen visar 42 ja och 178 nej;

varande alltså beslut i denna fråga af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Tredje voteringen:

Den, som vill, att Riksdagen godkänner följande bestämmelse: "Embets- och tjänstemän samt betjente vid distrikten, hvilka ej erhålla bostad med vedbrand in natura i jernvägens egna eller för ändamålet hyrda lokaler, äro berättigade till inqvarteringsersättning, som beräknas till 20 procent af årliga arivodet, tjänstgöringspenningar inberäknade, för dem, som äro stationerade i Stockholm, Göteborg eller Malmö, 15 procent i annan stad eller köping och 10 procent vid station på landet";

röstar ja;

Den det ej vill,

röstar nej;

Vinner nej, har Kongl. Maj:ts nådiga förslag om Riksdagens godkännande af denna bestämmelse blifvit afslaget.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogos nu sedlarnes öppnande och uppräkning, och utföll omröstningen med 21 ja och 107 nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 36 ja och 53 nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster, eller 21 ja och 107 nej, sammanräkningen visar 57 ja och 160 nej; varande alltså beslut i denna fråga af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Fjerde voteringen:

Den, som vill, att Riksdagen godkänner följande bestämmelse: "För sådana embets- och tjänstemän vid distrikten, hvikas befattningar äro förenade med oftare förekommande tjänstesor eller kommenderingar inom eget distrikt, utgår traktamentsersättning med belopp, som af Kongl. Maj:tt bestämmes, och hvilket icke må öfverstiga det, som i nådigst utfärdadt resereglemente är stadgad";

röstar ja;

Den det ej vill,

röstar nej;

Vinner nej, har Kongl. Maj:ts nådiga förslag om Riksdagens godkännande af denna bestämmelse blifvit afslaget.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att vote-

ringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogos nu sedlarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 14 ja och 99 nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 32 ja och 53 nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster, eller 14 ja och 99 nej, sammanräkningen visar 46 ja och 152 nej; varande alltså beslut i denna fråga af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Femte voteringen:

Den, som vill, att Riksdagen godkänner följande af Andra Kammaren antagna bestämmelse: "Felräkningspenningar, anmärkningsprocent eller premier tillkomma:

a) kassörer samt trafik- och telegrafstationernas uppbördspersonal, felräkningspenningar till bestämda belopp, som af Styrelsen fastställas;

b) kontrollörer och kontorsskrifvare vid kontrollkontoret, 10 procent å hvarje i stationernas räkenskaper af dem anmärkt och till återbetalning eller redovisning fastställt belopp; egande Styrelsen med afseende å det anmärkta felets beskaffenhet bestämma, om anmärkningsprocenten skall i sin helhet eller endast till en del af den felande betalas;

c) lokomotivförare, eldare och vagnssmörjare samt annan betjening, till föjd af hvars hushållning med materialier eller genom hvars nit och arbetsamhet väsentliga besparingar af utgifter åstadkommits, premier enligt särskilda af Styrelsen fastställda bestämmelser";

röstas ja;

Den det ej vill,

röstas nej;

Vinner nej, har Kongl. Maj:ts nådiga förslag om Riksdagens godkännande af bestämmelse om provisioner, felräkningspenningar eller premier för vissa jernvägstjenstemän blifvit af Riksdagen afslaget.

Sedan voteringsedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogos nu sedlarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 35 ja och 88 nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 17 ja och 66 nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster, eller 35 ja och 88 nej, sammanräkningen visar 52 ja och 154 nej; varande alltså beslut i denna fråga af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Protokollsutdrag öfver alla dessa, sålunda anställda omröstningar, blefvo, omedelbart efter hvarje slutad votering, uppsatta och, efter föregående justering, till Medkammaren öfversända.

§ 3.

Till förnyad handläggning företogos Stats-Utskottets nedannämnda Memorial:

N:o 99, med förslag till de stadganden angående Riksgäldskontorets skulder och fordringar, som böra införas i det nya reglementet för detta verk,

N:o 100, med förslag till stadganden i Riksgäldskontorets reglemente, angående de vid föregående riksdagar beviljade, men ännu icke utbetalade statsbidrag, och

N:o 103, med förslag till stadganden i det nya reglementet för Riksgäldskontoret, angående de under innevarande riksdag på nämnda Kontor anvisade statsutgifter.

Utskottets hemställan i dessa trenne Memorial bifollos af Kammaren, som jemväl godkände Utskottets i samma Memorial afgifna förslag till paragraferna 1—49 i det nya Reglemente, hvilket vid innevarande riksdag kommer att för Riksgäldskontoret utfärdas.

§ 4.

Föredrogs ånyo Stats-Utskottets Utlåtande N:o 104, i anledning af väckt motion angående anbringande af förändrad uppvärmnings- och ventilationsapparat för Första Kammaren.

Ordet begärdes af

Herr de Maré, som yttrade: Då af den promemoria, som finnes Utlåtandet bifogad, möjligen skulle kunna framgå, att uppvärmnings- och luftvexlingsapparaten i denna Kammare lemnat goda resultat, sedan den dermed verkställda förändringen vidtagits, och en dylik förmodan möjligen skulle vinna berättigande, om detta Utlåtande med tystnad i denna Kammarare förbiginges, så och på det man icke må tro, att vi, som hafva våra platser här invid väggen under referentläktaren, kunna vara belättna med de stormar och den blåst, som dagligen susa kring våra öron, anser jag mig skyldig gifva tillkänna, att det ingalunda är välbestäldt med luftvexlingen inom Kammararen, och är jag öfvertygad, att alla, som hafva sina platser här vid sidan, kunna vitsorda riktigheten af denna min uppgift.

Herr Vougt: Då jag till följd af olägenheterna utaf den ifrågasvarande luftvexlingsapparaten ådragit mig en så svår bröstakomma, att jag icke kan begagna mig af min yttranderätt, så inskränker jag mig till att instämma med Herr de Maré.

Herr Witt: Ätven jag instämmer deruti, att luftvexlingsapparaten, långt ifrån att vara ändamålsenlig, tvärtom är skadlig och för helsan för-

derflig. Bättre vore, om vi alldeles sluppe densamma och i stället kakelugnar insattes eller rent af rummet lemnades oeldadt, ty mot kölden kan man skydda sig med varma kläder, men mot drag finnes icke något skyddsmedel. Såsom vi veta, hafva flere af Kammarens ledamöter genom detta drag förkyllt sig och insjuknat. Det lider intet tvifvel, att hvar och en, som ständigt sitter i drag, omsider får erfara de menliga följderna deraf, och jag har ej kunnat underlåta att vid detta tillfälle uttala mitt omdöme om luftvexlingsapparaten och värmeledningen i Andra Kammaren, på det icke den satsen må antagas vara riktig, att dermed är väl bestäldt.

Herr Wedberg: Äfven jag instämmer till alla delar med de föregående talarne.

Herr Dahm: Jag instämmer med Herr de Maré, men kan deremot icke instämma med Herr Witt.

Herr Harald Ericsson: Från det håll af Kammaren, der jag har min plats, har jag icke hört annat omdöme än belåtenhet uttalas öfver luftvexlingsapparaten.

Öfverläggningen var slutad och Utskottets hemställan bifölls.

§ 5.

Till afgörande förekom Stats-Utskottets Memorial N:o 106, angående den under innevarande riksdag verkställda statsreglering och den för bestridande af Riksgäldskontorets utgifter erforderliga bevillning.

Utskottets hemställan, rörande Postverket, (sid. 1).

Bifölls.

Utskottets hemställan, angående Tullverket, (öfverst å sid 2).

Bifölls.

Utskottets hemställan, med anledning af föreslagen ombyggnad af f. d. Ridderstolpeska huset, (nederst å sid. 2),

Härvid yttrade

Herr Grefve Posse: Sedan båda Kamrarne numera fattat beslut angående f. d. Ridderstolpeska huset, hemställer jag att i Utskottets tillstyrkan å pag. 2 af Memorialet måtte i stället för orden "ett motsvarande belopp", införas den beslutade summan 12,000 riksdaler.

Vidare förekom icke och Utskottets hemställan bifölls utan annan förändring, än den som påkallades deraf, att Kammaren, sedan förevarande Memorial afgafs, fattat beslut angående f. d. Ridderstolpeska husets om-

byggande. I öfverensstämmelse med berörda beslut förordnade nemligen nu Kammarern, att för ifrågavarande ombyggnad ett belopp af 12,000 riksdaler skulle uppföras bland sjunde hufvudtitelns extra ordinarie anslag att under år 1869 från Statskontoret utgå, samt att i följd deraf den s. k. statsfyllnadssumman skulle med ett motsvarande belopp ökas.

Det af Utskottet uppställda förslag till statsreglering för år 1869, (sid. 3 och 4).

Härvid begärdes ordet af

Herr Wener, som anförde: För min del anser jag mig skyldig att mot ifrågavarande förslag till statsreglering framställa en anmärkning, då jag anser löpande årets inkomster böra motsvara utgifterna. För år 1869 äro Riksgäldskontorets utgifter beräknade till 10 584,192 riksdaler och inkomsterna till 8,007,152 riksdaler, deribland lån mot fonderade statsobligationer 3,900,000 riksdaler. Nu äro till jernvägsbyggnader anslagna allenast 3,090,000 riksdaler, så att alltså lån till belopp af 810,000 riksdaler skulle upptagas till betäckande af Statens löpande utgifter. Detta anser jag förtjent af anmärkning, ehuru jag ej vill i anledning deraf framställa något bestämdt yrkande.

Vidare yttrades icke. Med hänvisning till det nyss fattade beslutet om anvisande af ett belopp å 12,000 riksdaler att utgå under år 1869 för ombyggnad af f. d. Ridderstolpeska huset, och genom hvilket beslut de extra ordinarie utgifterna under sjunde hufvudtiteln komme att med en motsvarande summa ökas, lemnade Kammarern för öfrigt sitt godkännande af det framlagda statsregleringsförslaget.

Utskottets slutliga hemställan (sid. 4), angående allmänna bevillningens bestämmande.

Bifölls.

§ 6.

Föredrogs änyo och behandlades punktvis Riksdagens Kanslideputerades Memorial N:o 4, angående beredande af tillfälle för allmänheten att prenumerationsvis å postkontoren erhålla Riksdagens protokoll med der-till hörande bihang.

Punkten 1.

I anledning af Kanslideputerades hemställan i denna punkt yttrade

Herr Rundbäck: Med anledning af Kanslideputerades ifrågavarande Memorial, och då jag nu ser en Kanslideputerad i Kammarern närvarande, skulle jag vilja framställa den förfrågan, huruvida, då det förevarande arrangementet är afsedt för allmänhetens beqvämlighet, det icke äfven

skulle låta sig göra att, till bekvämlighet för ledamöterna af Riksdagen, vidtaga enahanda åtgärd med det återstående riksdagstrycket, så att detta kunde till dem nedsändas och de sålunda få det före tiden för nästa Riksdags sammanträde.

Herr Leffler: Till svar på den af Herr Rundbäck framställda förfrågan vill jag blott nämna, det jag för min enskilda del visserligen icke anser omöjligt att vidtaga det af honom antydda arrangement, men att, då något förslag härom icke frankommit, Kanslideputerade ansett sig sakna befogenhet att vidtaga den af honom såsom önskvärd ansedda åtgärden.

Vidare förekom icke, och blef Kanslideputerades förslag af Kammaren bifallet.

Likaledes blefvo

Punkterna 2—5, hvar efter annan, bifallna.

§ 7.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets Memorial N:o 43, i anledning af dels Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande en punkt i Utskottets Utlåtande N:o 31, angående föreslagna ändringar i gällande kommunalförfattningar, dels återremiss af en annan punkt i samma Utlåtande.

Utskottets hemställan (öfverst å sid. 2).

Blef af Kammaren bifallen.

Utskottets anmälan (sist å samma sida).

Lades till handlingarne.

§ 8.

Till förnyad behandling företogs Lag-Utskottets Memorial N:o 44, med förslag till sammanjemkning af Kamrarnes skiljaktiga beslut vid behandling af Utskottets Utlåtande N:o 33 rörande ränta på ränta.

Ordet begärdes af

Herr Ahlgren: Jag får till Kammaren hemställa, om icke Kamraren skulle vilja vidblifva sitt i ämnet förut fattade beslut, enär en lag i den syftning Utskottets pluralitet tillstyrkt och Första Kamraren antagit, oförlämpligt skulle föranleda en mängd onödiga lagsökningar. Utskottet föreslår nemligen, att ränta å förfallen ränta skall räknas från den dag fordringsegaren genom stämning eller lagsökning eller eljest räntan kräft. Jag befarar, att härigenom, enär krafvet i de flesta fall troligen genom

lagsökning blefve anhängiggjordt, skulle uppstå åtskilliga lagsökningar, som nu icke ega rum. Ur rättslig synpunkt hade Riksdagen med full befogenhet kunnat antaga det förslag, som innefattas i Herr Lemchens af mig biträdda reservation, gående derpå ut att å förfallen ränta beräknas ränta till sex för hundra om året från förfalldagen, helst nu gällande lag bestämmer att, om kapital, för hvars återgåldande viss tid är bestämd, icke betalas å förfalldagen, skall ränta derifrån beräknas, ehvad gäldenär kräfvat eller ej.

Herr Hierta: Då frågan förra gången förevar hos Kammaren, var jag bland deras antal, som yttrade sig för bifall till Herr Lemchens förslag, men jag tillåter mig likväl nu hemställa, om icke Andra Kammaren bör ingå på Första Kammarens beslut i ämnet, enär i annat fall frågan för denna gång helt och hållet förfaller. I öfrigt föreställer jag mig, att den siste talaren misstagit sig deruti, att den nya lagen skulle föranleda en mängd rättegångar, ty det heter ju, att ränta på ränta skall beräknas från den dag borgenären genom stämning eller lagsökning eller eljest *skriftligen* eller *muntligen* räntan kräfft; det behöfves således allenast enskildt kraf för att sedan beräkna ränta på ränta. Genom att instämman i Första Kammarens beslut synes mig icke obetydligt af hvad man åsyftade hafva vunnits, i stället att annars icke något resultat åstadkommes.

Herr C. A. Larsson: Då det icke finnes något annat sätt att få frågan undanskjuten än att vidblifva det af Kammaren redan en gång fattade beslut i saken, så tror jag vi ej böra frångå detsamma. Penningmännen veta i allt fall medel att uppskörta sina gäldenärer.

Herr Indebetou: I likhet med Herr Ahlgren anhåller jag, att Kammaren måtte vidblifva sitt fattade beslut; jag befarar, att stora olägenheter skulle föranledas, om Första Kammarens beslut i ämnet blefve lag. Enskilda personer kunna göra huru de behaga i fråga om räntas utkräfvande, men publika verk och allmänna inrättningar, hvaraf en sådan mängd finnas, skola, om lagförslaget antages, blifva nödsakade att mot sina gäldenärer anställa kraf, och derigenom måste en stor mängd lagsökningar uppkomma, som eljest kunna undvikas. För min del anser jag derföre bättre att icke hafva någon lag i ämnet, än en sådan Första Kammaren beslutat.

Herr *Rosenberg* instämde i detta yttrande.

Herr Bergström: I motsats till föregående talare yrkar jag antagande af Lag-Utskottets sammanjemkningsförslag. Förkastas detta, så är sjelfva lagförslaget undanskjutet för en obestämd framtid; och deri ser jag ingen fördel.

Det var i fastighetskreditens intresse, som motionären väckte sitt förslag om rättighet för borgenär att taga och skyldighet för gäldenär att gifva ränta å förfallen ränta å in-tecknad gäld. Gällande lag ogillar icke principielt, att ränta tages å förfallen ränta; ty i 9 kapitlet Handelsbal-

ken

ken stadgas uttryckligen. att, om borgenär låter gäldenär utfärda nytt skuldebref å hufvudstol och dertill lagd upplupen ränta, sådant icke må för ocker räknas. För närvarande möter således icke lagligen hinder för borgenär att under villkor af skuldebrefvets omskrifning tillgodonjuta ränta å förfallen, men ogulden ränta. Deraf följer ock, om man sluter från en större rättighet till en mindre, att lagen icke förbjuder borgenär att emottaga liqid för ogulden ränta uti ett af gäldenären å samma ränta utfärdadt räntebärande skuldebref. Lagen åsyftar endast, att gäldenär icke så att säga ovetande och med förbundna ögon löper äfventyret af skuldens ackumulation genom räntas läggande till ränta.

Det är således icke egaren af det penningekapital, hvilket fortfarande hålles rörligt och ej genom in-teckning fått fast placering, som drabbas af lagens förbud att taga ränta på ränta; utan det är innehafvaren af in-tecknad fordran. In-tecknad skuldebref kan nemligen icke omskrivas; och ej heller emottager en in-teckningshafvare gerna liqid för ogulden ränta uti ett derå utfärdadt räntebärande skuldebref, ty han njuter icke förmånsrätt till betalning därför ur in-tecknade fastigheten, sedan han å det in-tecknade skuldebrefvet såsom sig bör qvitterat räntan. Det vore således, jag upprepar det ännu en gång, i fastighetskreditens intresse, om man antog det af Utskottet framlagda sammanjemkningsförslaget: och yrkar jag för min del bifall dertill.

Herr Jöns Pehrsson: Då denna fråga förra gången förevar, uttalade jag den åsigt, som sedan gjorde sig gällande i Kammarens beslut, och jag önskar och hoppas, att Kammaren antingen måtte vidhålla detta beslut eller också afslå Utskottets framställning.

Herr Medin: Jag kan icke ingå på de af Herr Bergström uttalade åsikter, ty jag är öfvertygad, att förslaget, om det bifölls, skulle medföra många olägenheter. Om t. ex. fordringsegare och gäldenär bo långt från hvarandra, så läser icke den förre fara till den sednare för att kräva ut ränta å sin fordran, utan han skickar skuldebrefvet till närmaste exekutor för lagsöknings anställande, som medför både besvär och kostnad, hvilket allt gäldenären får ersätta. Jag anser därför lämpligast, att Kammaren vidblifver sitt förut fattade beslut.

Herr Hierta: Om det ligger någon rättvisa till grund för den åsigt, att hvar och en får draga inkomst af penningar, som andra äro skyldige, och om man har rättighet hysa anspråk på att utfå dem i rätt tid, så tror jag, att de, som motsätta sig antagande af Första Kammarens beslut, skada deras sak som de vilja gagna. I samma mån man försvårar denna lagliga rättighet att få inkomst af kapital, skola kapitalisterne frukta att lemna ut sina penningar å sådana händer, der man kan befara trakasserier i följd af anspråket att beräkna ränta å förfallen ränta.

Herr Medin har sagt, att många olägenheter skulle blifva en följd af godkännandet af Första Kammarens beslut, men han har dock icke uppgifvit hvari de skulle bestå.

Jag anhåller, att Kammaren ville, med frånträdande af sitt i ämnet fattade beslut, bifalla Utskottets hemställan.

Herr Orre: Jag vill endast tillkännagifva, att jag förenar mig med Herr Ahlgren. Då jag har ordet, ber jag dock att få framhålla en omständighet, som icke blifvit påpekad, nemligen att, i följd af förslagets autagande, förmyndare ofta skulle blifva utsatte för efterräkningar, för det de icke utsökt ränta.

Herr C. A. Larsson: Jag ber att få antyda en olägenhet, som tillräckligt visar hvart den nya lagen skulle leda. Det har blifvit sagdt, att densamma föreslagits företrädesvis i fastighetskreditens intresse. Vi veta, att kapitalisterna klaga deröfver, att fastighetsegare icke å förfalldagen betala ränta å sina skulder. Säkert är emellertid, att detta icke härleder sig af tredsighet, enär det ligger i jordbrukarens intresse att så fort som möjligt betala räntan, så att icke kapitalet uppsäges, utan allenast af oförmåga. Vi veta äfven, att de flesta fastighetsegare äro nödsakade för upplåning af medel taga flera inteckningar i sin egendom. Om jag nu eger en fastighet, som är värd 20,000 riksdaler, och densamma är intecknad för t. ex. 10,000 riksdaler, men jag sedan behöfver ett ytterligare lån mot inteckning å t. ex. 5,000 riksdaler, så skulle, efter nya lagförslaget, den sednare inteckningen icke ega den ringaste säkerhet, ty den förste inteckningshafvaren kan under 10 års tid låta ränta läggas till ränta, så att till slut första inteckningen växer derhän, att fastigheten icke lemnar säkerhet för den sednare inteckningen. I Utskottets förslag är nemligen icke gjord någon annan skilnad emellan gamla och nyare inteckningar än i afseende på retroaktiv verkan för redan förvärfvad inteckningsrätt. För öfrigt skulle den föreslagna lagen allenast befrämja dröjsmål med räntas erläggande, ty om borgenär icke löper någon risk vid att låta räntan förblifva obetald, så qvittar det honom ofta lika, om den å förfalldagen gäldas eller ej, och på så sätt uppstår äfven å gäldenärens sida försummelse vid densammas erläggande.

Herr Bergström: Jag vill blott med ett par ord påpeka, att den siste talaren svärfvar i en fullständig villfarelse i fråga om förmånsrätt för ränta. Lagen stadgar nemligen, att ränta är lika gild som hufvudstol, samt att för räntor icke njutes förmånsrätt till betalning för längre tid tillbaka än tre år. Då nu ränta på ränta icke kan i afseende på förmånsrätt ega annan karakter än all annan ränta, så följer deraf, att den ärade talarens resonnement saknar all giltig grund.

Jag yrkar fortfarande bifall till Utskottets Betänkande.

Öfverläggningen förklarades vara slutad. Enligt de yrkanden, som derunder blifvit gjorda, framställde Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan och dels på afslag derå jemte vidblifvande af förut i ämnet fattadt beslut. Herr Talmannen fann den sednare propositionen besvarad med öfvervägande ja, men då votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en voteringsproposition, så lydande:

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet hemställt i dess Memorial N:o 44,

röstar ja;

Den det ej vill,

röstar nej;

Vinner nej, har Kammararen, med afslag å Utskottets hemställan, vidhållit sitt förut i ämnet fattade beslut.

Sedan omröstning egt rum, visade vid uppräknig voteringsseglarne 22 ja och 103 nej; och hade Kammararen således, med afslag å Utskottets hemställan, vidblifvit sitt i denna fråga förut fattade beslut.

§ 9.

Änyo föredrogs Lag-Utskottets Utlåtande N:o 45, i anledning af väckt motion om förlikningskomitéers inrättande i hvarje kommun.

Ordet begärdes af

Herr Kjellman: Det är väl föga värdt att tänka, att någon ändring skulle nu kunna försiggå i Lag-Utskottets Betänkande N:o 45, men jag kan likväl icke underlåta att i största korthet beröra dess innehåll. Utskottet har dragit vaxel på sistlidna års beslut i denna fråga och med få rader gifvit min motion i ämnet en knapphändig dödsdom. Det förefaller mig likväl besynnerligt, att en på anförda grunder väckt motion, åsyftande allmänt väl, kan så knapphändigt förkastas. Den afser bland annat befrämjande af sänja och enighet grannar och parter emellan; besparingar dels af onödigt försummad tid för besökande af tingsställen, dels ock i kontanta utgifter, som vidlåda en rättegång icke allenast för resor, utan äfven för vittnens ersättande, utslagslösen, vadepenningar, revisions-skilling m. m.; allt sådant kunde undvikas, om en förlikningskomité inom hvarje kommun blefve inrättad. Om man t. ex. besöker en häradsrätt och dröjer der qvar till tingets slut, skall man med största missnöje erfara, hurusom en mängd derstädes förekommande mål icke ega något det ringaste värde, men föra dock med sig dryga utgifter, som ännu mera ökas, derigenom att den tappande parten fortsätter sina andraganden från ting till ting ända till högsta instansen. Jag frågar, om det är förenligt med billighet och rättvisa att låta dylikt passera utan att vidtaga någon förenklade åtgärd.

Vi hafva under denna riksdag låtit oss berätta, huru de högre rätterna äro öfverhopade med göromål, hvilket, enligt mitt förmenande, skulle kunna förekommas genom inrättande af förlikningskomitéer.

Jag torde få här upprepa en händelse, som tilldragit sig för få år sedan inom den kommun jag har äran nu representera, och hvilken tilldragelse torde utgöra ett exempel på hvad jag här omförmält:

“Två svågrar, boende helt nära hvarandra och egande hvardera tre fjerdedels hemman, började en rättegång om en liten obetydlig hemmansdel, hvartill de begge förmente sig ega rätt, och denna rättegång, som

fortgick år efter år, medtog till den grad deras förmögenhet, att, då slutligen genom förlikning inför en kompromiss tvisten bilades, begge måste gå ifrån gård och grund alldeles utfattiga och nu jemte talrika familjer ligga kommunen till last.

Jag hemställer, om icke detta talar för mitt förslag och yrkar på grund häraf och öfriga anförda skäl afslag å Utskottets Betänkande och bifall till de grunder min motion afser.

Herr Bovin: Jag vill ej förneka den vackra tanke, som ligger till grund för den i ämnet afgifna motionen. Det är också ej första gången, som inom Riksdagen frågor af denna beskaffenhet varit å bane; men de hafva alltid haft samma utgång. Motionären har likväl sträckt sitt förslag längre än någon tillföre, emedan han föreslagit, att äfven alla icke urbota brottmåål skulle vid förlikningsdomstolarne handläggas.

Men om dessa domstolar skola verka välgörande, så skola de, enligt min tanke, utveckla sig på frihetens grund; men vill man förvandla dem till verkliga rättsinstitutioner med offentlig karakter, så har man derigenom endast åsamkat sig en instans till med deraf härflytande omgångar och kostnader.

Detta skäl har egentligen varit det bestämmande vid frågans bedömande så väl vid denna som föregående riksdagar; och det synes mig nära fullkomligt ovedersägligt.

Jag yrkar bifall till Betänkandet.

Herr Uhr: Jag har just ej varit i tillfälle att höra mycket af den siste talarens anförande, emedan det var så många andra, som hade ordet på samma gång som han. Emellertid har jag uppfattat, att han visste berätta, det frågan varit före en eller annan gång förut, och deri hade han då obestriddligen rätt. Jag har sjelf varit med om att väcka den till lif, och då den vid föregående tillfällen på samma sätt som nu gått all världens väg, har jag ej underlåtit att beledsaga honom till graiven med några deltagande ord. Jag hoppas likväl, att den icke skall vara så riktigt död, att den ej står upp återigen, och i den förhoppningen är den afskedssuck jag nu gjuter icke så bitter, som den aunars skulle vara.

Öfverläggningen var slutad och Utskottets hemställan bifölls.

§ 10.

Till förnyad handläggning förekom Lag-Utskottets Utlåtande N:o 46, i anledning af väckt motion om förändring af 3 mom. 9 § i Kongl. Förordningen angående grunderna och villkoren för hemmansklyfning och jordafsöndring den 6 Augusti 1864.

Härvid yttrade

Herr Nils Andersson: Då jag genom detta Lag-Utskottets Utlåtande fått svar på den enda motion, jag haft vid tvänne riksdagar, får

jag väl nöja mig dermed för denna gång, enär jag af motiven funnit, att Utskottet i hufvudsak gifvit mig rätt och instämt i mina åsikter, ehuru af andra skäl Utskottet funnit sig för närvarande icke böra bifalla det i motionen väckta förslaget.

Jag framställer därför för närvarande icke något annat yrkande än bifall till Betänkandet.

Vidare anfördes icke. Utskottets hemställan blef af Kammaren bifallen.

§ 11.

Änyo föredrogos och biföllos Lag-Utskottets Utlåtanden:

N:o 47, i anledning af väckta motioner om upphäfvande af 2 Kap. 5 och 6 §§ Giftternålsbalken; samt

N:o 48, i anledning af väckt motion om vissa åtgärders vidtagande till åstadkommande af kontroll å verkställigheten af utslag, hvarigenom urbota bestraffning ådömts icke häktade personer.

§ 12.

Föredrogs änyo Första Kammarens protokollsutdrag, N:o 220, med delgifvande af det beslut, hvarigenom nämnde Kammare bifallit dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 9 i anledning af återremiss af samma Utskotts Utlåtande N:o 5, rörande väckt motion om åtgärders vidtagande till hämmande af lösdrifveriet och tiggeriet i landet.

Angående sättet för behandlingen af detta ärende uppstod öfverläggning, hvarunder yttrade:

Herr Rosenberg: Det har alltid tillföre, då protokollsutdrag från Första Kammaren hit ankommit, varit vanligt, att dessa utdrag öfverlemnats till handläggning af något bland denna Kammares tillfälliga Utskott. Det må nu vara, att Riksdagen närmar sig sitt slut; men jag ser deri icke tillräckligt skäl att frångå ett antaget bruk; och yrkar därför att det föredragna protokollsutdraget må öfverlemnas till det tillfälliga Utskotts handläggning, som förut behandlat likartade frågor.

Herr Kinmanson: Jag hemställer, att, då denna fråga icke torde vara svårlöst, Kammaren måtte förklara sig oförhindrad att genast fatta definitivt beslut deri, utan att under Riksdagens sista dagar vidtaga åtgärder af remiss till Utskott.

Herr Falkman: Utan att träda den af Herr Rosenberg uttalade principen för nära, tror jag, att Kammaren kan ganska väl nu genast fatta beslut öfver denna fråga. Såsom vi veta, har en likartad motion varit väckt inom denna Kammare och äfven vunnit understöd utaf ett af Kam-

marens tillfälliga Utskott, men ehuru det förslaget hade en vida mildare form än det af den Första Kammaren antagna, ausågs detsamma alltför strängt och rönte inga sympatier inom Kammaren, utan förföll. Då Kammaren sålunda i anledning af nämnda, utaf Herr Ribbing väckta motion redan uttalat sin åsigt i frågan, och man således på förhand kan veta hvad utgången här skall blifva, förstår jag ej hvartill det skall tjena att förspilla tiden genom förslagens remitterande till ett tillfälligt Utskott. Jag yrkar, i följd häraf, att frågan nu måtte definitivt afgöras, och att, derest så kommer att ske, Kammaren måtte afslå ifrågavarande framställning.

Herr Ola Jönsson: Äro Kammarens ledamöter ense om att genast afslå detta Betänkande, vill jag ingalunda motsätta mig det, ty jag vill just detsamma, men det förefaller mig, att man lättast skulle kunna komma ifrån saken genom att förvisa den till ett tillfälligt Utskott. Skulle förslaget der blifva liggande och icke liuna af Kammaren slutligen behandlas, vore ju icke farligt, då man icke önskar framgång deråt. Emellertid vill jag förena mig med dem, hvilka yrkat, att förslaget genast måtte afslås.

Efter det att, med anledning af den sålunda hållna öfverläggningen, Kammaren beslutat, att det till föredragning anmälda ärendet nu skulle till afgörande företagas, begärdes ordet åter af

Herr Kinmanson, som yttrade: Det Tillfälliga Utskottet har kommit till sitt förslag, derföre att författningen angående försvarslöse personer icke uti uppgifvet fall ansetts vara fullt tillämplig på tvänne slag af försvarslöse, nemligen kringstrykande tiggare och fattighjon som visat tredska eller ohörsamhet.

Efter nu gällande stadgande kan Konungens Befallningshafvande döma en försvarslös till allmänt arbete, dock icke förr än viss tid blifvit honom förelagd att skaffa sig tjenst eller annat laga försvar, och denna tid blifvit af honom försuten. Detta gäller för alla försvarslöse, äfven för sådane hvilka förut varit straffade för brott. Nu föreslår Utskottet, att Konungens Befallningshafvande må kunna döma tredskande fattighjon eller den, som tiggande kringstryker, till allmänt arbete utan föregånget sådant föreläggande. Men härigenom måste uppkomma det missförhållande, att den, hvilken beträds med att gå omkring tiggande och som eljest är välfrejdad, råkar i en sämre ställning, än försvarslös som varit straffad för brott, ty denne sednare kan icke dömas till allmänt arbete, förr än han försutit gifvet föreläggande att skaffa sig laga försvar, medan den eljest välfrejdade tiggaren skulle kunna åläggas tvångsarbete genast eller utan sådant förbehåll.

Jag befarar dessutom, att de öfverklagade olägenheterna af kringstrykande och tiggande personer icke skulle blifva afhjulpna genom ett stadgande af sådan beskaffenhet som det här föreslagna. Visserligen är

jag öfvertygad derom, att stadgan angående försvarslöshet behöfver undergå förändringar; men jag tvekar mycket att biträda en sådan rigtning deraf, som den Utskottets förslag anvisar.

I enlighet med hvad jag nu i korthet anført, anser jag det föredragna Betänkandet böra afslås.

Vidare förekom icke. Herr Talmannen framställde proposition på bifall till Första Kammarens beslut. Denna proposition besvarades med nej. Dernäst afgaf Herr Talmannen proposition på afslag å berörda beslut, och då denna sednare proposition allmänt besvarades med ja, hade alltså, i öfverensstämmelse dermed, denna Kammar afslagit Första Kammarens ifrågavarande beslut.

§ 13.

Protokollsutdrag rörande det under § 5 här ofvan antecknade ärende upplästes och godkändes.

§ 14.

Efter att hafva erhållit ordet, uppläste Herr *Svensén* ett af honom sedermera aflemnadt skriftligt anförande, så lydande:

Vördsamt Memorial!

Under riksdagen 1866 afäto Rikets Ständer till Kongl. Maj:t en underdånig skrifvelse, med anmälan att Rikets Ständer ansågo anställning i tjenster och befattningar, hvartill qvinna kunde pröfvas lämplig, och hvarifrån hon ej genom grundlag eller civillag vore utestängd, dädanefter borde henne tillkomma, när hon visade sig dertill ega erforderliga kunskaper och skicklighet, samt fördenskull tillfälle borde beredas qvinna att aflägga de för dylik anställning föreskrifna kunskapsprof. — och anhöllo Rikets Ständer, att Kongl. Maj:t måtte vidtaga och, der så nödigt funnes, hos Riksdagen föreslå de åtgärder, som för genomförandet af en sådan förändring i hittills bestående förhållanden funnes erforderliga.

Då Riksdagen icke ännu fått emottaga nådigt svar på denna framställning, och emedan den underdåniga skrifvelsen icke visat sig uppfylla det dermed åsyftade ändamålet, anhåller jag vördsamt om tillstånd att till Konungens rådgifvare i ecklesiastikärenden få framställa spörsmål, om de åtgärder som i frågan kunna vara vidtagna, och om de slutföljder hvartill dessa kunna leda i denna för nationen så synnerligt viktiga angelägenhet, hvars afgörande, med all uppmärksamhet följd, afvaktas dag efter annan.

Stockholm den 11 Maj 1868.

C. J. Svensén.

Kammaren, som medgaf att det i berörda skrift ifrågakända spörjsmålet finge till Herr Statsrådet och Chefen för Kongl. Ecklesiastik-departementet framställas, beslöt, att samma spörjsmål, jemlikt föreskriften i Kammarens arbetsordning, skulle bemälda Herr Departementschef ofördröjligen delgifvas.

Kammarens ledamöter åtskiljdes nu, kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m., men sammanträdde åter

Kl. 6 e. m.

§ 15.

Förut icke justerade protokollsutdrag rörande de beslut, dem Kammaren under förmiddagens sammanträde fattat, blefvo nu för justering upplästa.

§ 16.

Föredrogos och godkändes:

Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 39, om utfärdande af nya ansvarighetslagar för Riksdagens Fullmäktige i Riksbanken samt för ledamöterna i Riksbankens lånekontor i orterna, och

N:o 40, angående utmyntning af guldmynt å francs-valör;

Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 56, om förändring i Kongl. Förordningen angående handelsböcker och handelsräkningar den 4 Maj 1855,

N:o 57, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående det franska mått- och vigtsystemets införande i Sverige för medicinskt bruk, och

N:o 58, om ändring i Kongl. Förordningen den 26 Oktober 1858, i afseende å förbud emot gemensamma andaktsöfningar utan prests ledning å tid då allmän gudstjenst hålles.

§ 17.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 21, med förslag till den at Riksdagen fastställda bevillningssummans utgörande;

Banko-Utskottets Memorial N:o 24, i anledning af Kamrarnes beslut öfver Memorialet N:o 21 med förslag till instruktion för nästkommande Riksdags Banko-Utskott;

Lag-Utskottets Memorial N:o 49, i anledning af återremiss af Utskottets Utlåtande N:o 36, angående väckta motioner om ändring i gällande skogslagstiftning;

Samma Utskotts Memorial N:o 50, med förslag till sammanjemkning af Kamrarnes skiljaktiga beslut vid behandling af Utskottets Utlåtande N:o 40, angående ändring i gällande stadganden rörande vinterväghållningen;

Särskilda Utskottets Memorial N:o 2, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande dess Utlåtande om åtgärders vidtagande till besparing i utgifterna för den civila administrationen;

Första Kammarens protokollsutdrag N:o 243, innefattande delgifvande af Kammarens beslut i afseende å dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 16, i anledning af väckt motion om en plan för det tekniska undervisningsväsendets ordnande.

Kammarens ledamöter åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 7 e. m.

In fidem
H. Husberg.

Tisdagen den 12 Maj.

Kl. 12 middagen.

§ 1.

Det hos Kammaren den 5 i denna månad förda protokoll upplästes och godkändes.

§ 2.

Herr Talmannen tillkännagaf, att, vid det talmanssammanträde som i dag hållits, sådana upplysningar om beskaffenheten af ännu återstående, på handläggning beroende riksdagsärenden blifvit af de vid berörda sammanträde närvarande Utskotts ordförande meddelade, att man ansett riksdagens afslutande kunna bestämmas till nästa Lördag, den 16 i denna månad.